

22. joon. Tõmpsiruk (1) ja kurmik (2) Toomitaguses.
Maisons-types de l'Aialinn (Ville-Jardins): 1) Les archives du Musée National (à gauche), 2) L'Institut des Sciences Naturelles.

1 — E. R. Muuseumi arhiiv-raamatukogu, 2 — Ülikooli loodusteaduslikud instituudid. Viimane tekitab uulipildis vilaku mulje, tõelikult on ta aga viilkatuse ja ristuljeülikuiga kurmik.

sarad. Neis näeme levivat suuri ja väikesi krunte, elamuid ja kõrvalhooneid, aedu ja hoove. Kõik nad esinevad mitmes-setmes kombinatsioonis ning nende rühmitus suhtub teestikusse küll üht, küll teist moodu. Kõige pealt selgitab aga kaugnägemine, et need linnakeha ilmendajad levivad linnalise maastiku ulatusel ebaühtlaselt. Vaatleme, mil määral on üks või teine linnaosa hoonestatud (vt. lennupildid), aiastatud või hoonestatud, s. o. hoonete, aedade või hoovega kaetud, siis osutuvad suured vahed: ühes kohas seisavad hooned üksikult, suurist aiust ümbritsetult või servatult, teisal aga vahetult külg külje vastas; kohati on terved linnaosad ühtlase, sealsamas kõrval aga väga vahelduva hoonestusega. Endast mõistetavalt on sel kõigel määrav tähendus linna maastikupildis. Sellest tuletub vajadus sargu nende põhipildi iseloomu kohaselt käsitella ja kirjeldada. Teiste sõnadega — peame selgitama sargade pea-ilmendajate väärtust ning levimist. Eesmärgi saavutame kahtlemata otstarbekaimalt kartograafilisel esitamisel. Ei võimalda ju sarastatistilise ainese ainult tabellaarne esitamine kuigi selget pilti väärtuste regionaalsest levimusest. Paljalt arvude uurimistega ei jõua ka linna parim tundja hoonestuse, aiastuse ja hoovistuse täielikule mõistmisele. Lühidalt: vajame meetodit, mis kindlal matemaatilisel alusel seismise ühendaks võimalikult suure plastilikkusega. Selle nõude kohaselt on sarastuselementide — nagu rahvatihedusegi — esitamisel geograafi seisukohalt eelistatavaim see meetod, mis ei jälgi ametliku statistika administratiivseid piire, vaid püüab nende elementide l o o m u l i k u tiheduse ja hõreduse esitamisele. On ju hoonetiheda linnasüdame ning korteriraioonide vahel ühelt ja linnaservade ning muude alade vahel

Tartu, lk. 221